

Streszczenie pracy doktorskiej

mgr Marcina Olejnika pt.: „Kultura polityczna w Gruzji w okresie rządów Micheila Saakaszwilego (2004 – 2013)”.

Wydarzenia polityczne na obszarze byłego Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich skupiają uwagę badaczy polskich, europejskich i światowych. Rozpad tego państwa, sąsiada Polski, który nastąpił w 1991 roku pociągnął za sobą szereg istotnych zmian o geostrategicznym, ale także regionalnym znaczeniu. Analiza wydarzeń skłania do szerokiego i wielodzielnego potraktowania i rozwinięcia badań tej problematyki. Rozpad największego państwa na świecie, jednego z dominujących na arenie światowej w XX wieku supermocarstw, stanowił podstawę do rozwinięcia refleksji naukowej głównie w zakresie historycznym, politologicznym i kulturoznawczym.

Omawiana praca doktorska poświęcona została wybranemu okresowi z najnowszej historii Gruzji, jednej z byłych republik związkowych ZSRR, wchodzącej w skład tego państwa do 1991 roku.

Praca doktorska składa się ze Wstępu, Wprowadzenia oraz sześciu rozdziałów. Przewód doktorki otwarty został na Wydziale Historii UAM w Poznaniu, a promotorem pracy został prof. dr hab. Artur Kijas, wybitny historyk, znawca dziejów Rosji i ZSRR.

Rozdział pierwszy zatytułowany jest „Sytuacja polityczna w Gruzji po odzyskaniu niepodległości w 1991 roku”. W rozdziale tym autor wyjaśnia sytuację polityczną w okresie schyłkowym ZSRR, koncentrując się na procesach demokratyzacyjnych i niepodległościowych w ówczesnej Gruzjińskiej Socjalistycznej Republice Radzieckiej. Omawia rolę nielicznych, ale mających duży wpływ na podjęcie działań niepodległościowych przez społeczeństwo, przywódców opozycji, takich jak Merab Kostawa, Zwiad Gamsachurdia czy Irakli Cereteli. W rozdziale tym, zawarte są również wyniki badań dotyczące kształtowania się gruzińskiej sceny politycznej na początku lat dziewięćdziesiątych XX wieku.

Rozdział drugi nosi tytuł „Rewolucja Róż jako katalizator procesów politycznych” i opisuje mechanizmy jakie doprowadziły do tak zwanej „Rewolucji Róż” w listopadzie 2003 roku, jednej z kilku „kolorowych rewolucji” jakie dokonały się między innymi na obszarze poradzieckim, w pierwszej dekadzie XXI wieku. Spór polityczny pomiędzy urzędującym wówczas prezydentem Gruzji Eduardem Szewardnadze (wcześniej byłym ministrem Spraw Zagranicznych ZSRR), a przywódcą opozycji Micheilem Saakaszwilim, doprowadziły do zakwestionowania legalności wyników kolejnych wyborów prezydenckich, odsunięcia od władzy Szewardnadzego i rozpisania przedterminowych wyborów w styczniu 2004 roku, w wyniku których to właśnie Saakaszwili został kolejnym, trzecim prezydentem Gruzji. W rozdziale tym pokazano również mechanizmy geopolityki, skupiając się na dążeniu mocarstw szczególnie USA do realizacji swoich interesów na terenie byłego ZSRR, w tym Gruzji.

Rozdział kolejny, trzeci pod tytułem „Charakterystyka prezydentury Micheila Saakaszwilego” koncentruje się na jego biografii oraz roli w polityce na obszarze poradzieckim (w Gruzji i na Ukrainie) oraz charakterystyce charakterologicznej, obyczajowej, programowej i politycznej przywódcy Zjednoczonego Ruchu Narodowego partii, której był inicjatorem i przywódcą. Autor pracy analizuje też w tym rozdziale poszczególne etapy dwóch okresów prezydentury, to jest lata 2004 – 2007 oraz 2008 – 2013 oraz główne osiągnięcia i porażki Micheila Saakaszwilego, jako prezydenta.

Rozdział czwarty, najbardziej obszerny w całej pracy, pod tytułem „Formy kultury politycznej po roku 2003”, zawiera główne odpowiedzi autora na tezy badawcze postawione we wstępie. Rozdział zawiera następujące podrozdziały: Mity państwowotwórcze, Nazwa państwa, Bliskość Ziemi Świętej i tradycja Bizancjum, Symbole polityczne (flaga i godło państwowe, hymn narodowy), Konstytucja,

Reformy państwa w okresie rządów Micheila Saakaszwilego, Scena teatru politycznego Gruzji, Kultura polityczna badaczy czyli historia w służbie polityki, Obyczaje, obrzędy, rytuały władzy i społeczeństwa, Architektura w służbie gruzińskiej władzy – „Okres Miszy”, Sztuka ulicy, Ulotne druki propagandowe.

Rozdział piąty nosi tytuł „Przemiany kulturowo – polityczne po wyborach parlamentarnych w 2012 roku”. W rozdziale tym autor analizuje sytuację powstałą po zmianie władzy w Gruzji w wyniku wyborów parlamentarnych, które odbyły się w październiku 2012 roku, w wyniku których dotychczasowa partia władzy – Zjednoczony Ruch Narodowy, utraciła większość w parlamencie, a prezydent Micheil Saakaszwili zmuszony był do podjęcia współpracy w ramach rządów kohabitacyjnych z nowym podmiotem na scenie politycznej, partią Gruzjińskie Marzenie oraz jej założycielem i przywódcą Bidziną Iwaniszwilim.

W rozdziale szóstym – „Wybory prezydenckie w Gruzji w roku 2013 – koniec ery poradzieckiej?”, autor omawia konsekwencje wygranej reprezentanta popartego przez koalicję ugrupowań politycznych Gruzjińskie Marzenie Giorgiego Margwelaszwilego (czwartego prezydenta), a tym samym przegranej kandydata Zjednoczonego Ruchu Narodowego, Dawida Bakradzego (kreowanego przez środowisko polityczne zwolenników Micheila Saakaszwilego). W rozdziale tym zawarto również analizę przeobrażeń jakie dokonały się w gruzińskim społeczeństwie pomiędzy latami 2003 i 2013, szczególnie w zakresie wykształcania nowych wzorców kultury politycznej.

Warto zauważyć, że niezwykle istotnym materiałem badawczym, zgromadzonym przez Autora pracy, były zapisy tzw. historii mówionej, w postaci wywiadów przeprowadzonych i zarejestrowanych w Gruzji w latach 2010 – 2024. Autor przeprowadził ponad 70 rozmów z najważniejszymi uczestnikami życia politycznego i społecznego w tym kraju, włączając w grono tych osób takie postaci jak między innymi Katolikos – Patriarcha całej Gruzji Elias II, były prezydent Eduard Szewardnadze, Konstantin Gamsachurdia, syn pierwszego prezydenta Gruzji Zwiada, Bidzina Iwaniszwili, przywódca partii Gruzjińskie Marzenie, Nino Burdżanadze, była przewodnicząca parlamentu, jedna z przywódczyń Rewolucji Róż czy Giorgi Margwelaszwili, prezydent Gruzji w latach 2013 – 2018. Zapis poglądów, opinii i wspomnień bezpośrednich uczestników wydarzeń w tym kraju, stanowił nieocenione źródło, pomocne w budowaniu własnej interpretacji kultury politycznej we współczesnej Gruzji.

Ponadto praca zawiera Podsumowanie, Kalendarium i zawiera spis najważniejszych, zdaniem Autora, wydarzeń politycznych i społecznych, które miały miejsce w GSRR i Gruzji. Ważnym elementem składowym omawianej pracy doktorskiej jest Bibliografia, która zawiera ponad 140 pozycji obejmujących pozycje książkowe, artykuły, dokumenty oraz inne materiały źródłowe, na których Autor oparł swoją pracę.